

This is Good Work. This is My Work!

**Hyviä käytäntöjä monikulttuurisen
vapaaehtoistoiminnan toteuttajalle**

Kalliolan setlementti

Uussuomalaiset - vapaaehtoistoiminnan voimavara

Tämän lehtisen otsikon sanat "This is good work. This is my work!" huudahti uussuomalainen vapaaehtoinen eräänä koleana keväämmuna, leveästi hymyillen. Hän tarjoi vapaaehtoisryhmänsä kanssa kuumaa mehua ja keksejä ihmisille, jotka jonottivat lahjoituselintarvikkeita Helsingin Myllypurossa. Vapaaehtoisen innostus oli käsin kosketeltavaa.

Suomessa asuvilla ja tänne asettumassa olevilla uussuomalaisilla, erityisesti pakolaistaustaisilla, on keskimääräistä enemmän haasteita elämässään. Heillä on usein suhteellisen vähäiset tiedot siitä, miten yhteiskuntamme toimii ja kuinka eri tilanteissa täällä käyttäytyään, sekä valtaväestöä merkittävästi heikompi suomen kielen taito. Kiinnittyäkseen ja kotoutuakseen yhteiskuntamme aktiivisiksi jäseniksi he tarvitsevat positiivista erityiskohtelua. Tällainen tuki on tarpeen myös silloin, kun he haluavat osallistua yhteiskuntaamme vapaaehtoistoimijoina.

Selvitykset ja opinnäytteet osoittavat, että vapaaehtoistyön tekeminen kotouttaa maahan muuttaneita tehokkaasti (Ikonen 2014, Kriikkula & Saarinen 2015). Vapaaehtoiset kokevat vapaaehtoistoiminnan tuovan lukuisia positiivisia vaikutuksia elämäänsä.

Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen nostaa mielialaa, vahvistaa kielitaitoa, luo tärkeitä verkostoja ja ihmissuhteita, mahdollistaa pääsyn uusiin paikkoihin ja yhteisöihin, antaa tietoa yhteiskunnasta ja kulttuurista, kartuttaa työkokemusta, kasvattaa osallisuuden tunnetta yhteiskunnassa ja muuttaa omakuvaa avun saajasta toimijaksi. Erityisen palkitsevana vapaaehtoistoimintaan osallistuminen koetaan silloin, kun pääsyä palkkatyön pariin ei syystä tai toisesta ole.

Merkittävistä hyödyistä ja hyvinvointia edistävästä vaikutuksista huolimatta vapaaehtoistoimintaan mukaan pääseminen on Suomessa vaikeaa ilman hyvää yhteiskuntatuntemusta. Ulkomaalaisten mukaan tulon esteiksi on identifioitu a) tiedon ja b) kielitaidon puute. Kalliolan settlementti tarttui näihin haasteisiin ja on onnistunut madaltamaan uussuomalaisten kynnystä tulla mukaan jo olemassa olevaan vapaaehtoistoimintaan.

Tähän lehtiseen kootut hyvät käytännöt pohjautuvat kokemuksiin, joita on kertynyt toteuttaessamme monikulttuurisen vapaaehtoistyön toimintakokonaisuutta vuodesta 2017 alkaen. Lähestymistapamme pohjautuu vuonna 2016 toteutettuun Pair Effect -hankkeeseen, jossa turvapaikanhakijat ja Kalliolan vapaaehtoistoiminnassa jo mukana

olevat vapaaehtoiset muodostivat pareja ja tekivät vapaaehtoistyötä yhdessä. Parivapaaehtoistyön tulokset olivat rohkaisevia, ja hyödynsimme niitä toteuttaessamme laajempaa vapaaehtoistoiminnan kokonaisuutta sitä seuraavina vuosina. Kevään 2017 jälkeen Kalliolan monikulttuurisen vapaaehtoistoiminnan kursseille on osallistunut kymmeniä uussuomalaisia, joista valtaosa on tutustunut vapaaehtoistyöhön yhdessä suomalaistaustaisten vapaaehtoisten kanssa. Useat mukana olleista ovat jatkaneet vapaaehtoistoimintaa Kalliolan tai sen kumppaniorganisaatioiden piirissä tutustumiskurssin päätyttyä.

Keskeinen tulos kokemuksistamme on, että uussuomalaisten kiinnostus tehdä vapaaehtoistyötä on todella suurta. Vapaaehtoistoiminnan aloituskurssit täyttyvät muutamassa päivässä, kun vierailimme suomen kielen opintoryhmissä kertomassa mahdollisuudesta osallistua. Usein kaikki paikalla olevat haluavat ilmoittautua mukaan. Kun vapaaehtoistyötä sitten käytännössä tehdään, on monien innostus ja energia ylitsepusuavaa.

Euroopan ulkopuolelta tulleiden turvapaikanhakijoiden sekä oleskeluluvan saaneiden kotoutujien parissa toteutettu vapaaehtoistoimintamme osoittaa, että kun sopiva tuki vapaaehtoistyön tekemiseen on saapuvilla, ryhtyvät monet kotoutujat innokkaiksi, oma-aloitteisiksi ja sitoutuneiksi vapaaehtoistojiksi.

Vaikka tässä oppaassa uussuomalaisista puhutaankin yhtenä ryhmänä, on tärkeää muistaa, että kyse on hyvin heterogeenisestä ryhmästä. Ihmisten elämäntilanteet ovat erilaisia, ja syyt aloittaa, jatkaa tai lopettaa vapaaehtoistyö ovat vähintään yhtä moninaiset kuin valtaväestöllä Suomessa.

Haluamme jakaa hyviksi kokemiamme käytäntöjä tuetusta monikulttuurisesta vapaaehtoistoinnasta. Toivomme, että yhä useampi ihminen voi löytää vapaaehtoisuuden riemut.

Helsingissä 24.3.2018

Heidi Leino
Projektityöntekijä
Kalliolan setlementti

1. Vapaaehtoistoiminnan tutustumiskokonaisuus

Kalliolan settlementin monikulttuurinen vapaaehtoistyön kurssi koostuu seuraavista osista:

1. Monikulttuurisen vapaaehtoistoiminnan aloituskurssi (1 päivä + 1 ilta)
2. Vapaaehtoistointaan osallistuminen pareittain tai ryhmissä, esimerkiksi kerran viikossa kuukauden ajan.
3. Päätöstapaaminen 5-6 viikon kuluttua aloituskurssista (1 ilta).

Koemme, että **ajaltaan rajattu vapaaehtoistyöhön tutustuminen** on toimiva tapa tutustuttaa uussuomalaisia vapaaehtoistyöhön ja tšekäläiseen tapaan organisoida vapaaehtoistointaa. Kuukauden pituisen kokeilun jälkeen tavoite on, että uussuomalainen vapaaehtoinen löytää hänelle sopivan tavan jatkaa vapaaehtoistyön tekemistä, joko samassa tai uudessa paikassa. On myös mahdollista, että kokeilu jää vain kokeiluksi, jolloin henkilö on yhtä kokemusta rikkaampi. Mahdollista silloinkin on, että sana kiirii hänen lähipiirinsä kautta eteenpäin ja uudet ihmiset löytävät itselleen paikkoja osallistua ja vaikuttaa.

Toimiva ja innostusta herättänyt käytäntö on ollut **vapaaehtoisparien ja pienryhmien muodostaminen**. Mallissamme uussuomalaiset tekevät vapaaehtoistyökokeilunsa yhdessä toisen vapaaehtoisen, **suomalaista kulttuuria ja toimintatapoja tuntevan** henkilön kanssa. Monilla uussuomalaisilla ei ole yhtään suomalaista kaveria tai tuttavaa, ja mahdollisuus tutustua suomalaiseen innosti monia osallistujia. Tämä mahdollisuus motivoi myös monia suomalaisia osallistumaan.

2. Hyviä käytäntöjä kokonaisuuden suunnitteluun

- **Monikulttuurisen vapaaehtoistyön aloituskurssin ajankohta kannattaa lyödä lukkoon hyvissä ajoin**, jotta tiedotus erityisesti suomalaistaustaisille voidaan aloittaa ajoissa. Hyvä ajankohta kurssille on joko vuoden alussa tai syksyn alussa, jolloin suomalaistaustaisilla on todennäköisemmin aikaa toiminnalle. Lopputapaamisen ajankohdasta on hyvä tiedottaa jo aloituskurssilla.
- Vapaaehtoistoiminnan onnistumisen varmistamiseksi ja uussuomalaisten osallisuuden vahvistamiseksi **suunnitteluun on hyvä kutsua mukaan monikulttuuriseen vapaaehtoistointaan aiemmin osallistuneita** sekä mahdollisia muita kohderyhmään kuuluvia ihmisiä. Suositeltavaa on perustaa monikulttuuriselle vapaaehtoistoiminnalle oma ohjausryhmä, joka koostuu organisaation työntekijöistä, vapaaehtoisista ja esimerkiksi vapaaehtoisia vastaanottavien tahojen edustajista.
- Tärkeää on, että tarjolla oleva **vapaaehtoistyö sisältää käytännöllisiä tehtäviä ja että vapaaehtoisilla on mahdollisuus osallistua tilanteisiin myös sosiaalisesti**. Konkreettista työtä tehdessä suomen kieltä vähemmän osaavat voivat todennäköisemmin saada toiminnasta onnistumisen kokemuksia. On hyvä, että lähettyvillä on ihmisiä tai yhteisö, jonka parissa pienet vuorovaikutustilanteet ovat mahdollisia. Sopivia vapaaehtoistöitä ovat olleet esimerkiksi vanhusten avustaminen ulkoilussa tai lounastarjoilussa, avustaminen kehitysvammaisten harrastuskerhoissa sekä järjestelytehtävät keittiössä ja tapahtumissa. Erityisesti vanhustyö kiinnostaa monia uussuomalaisia. Haastaviksi tehtäviksi uussuomalaisille osoittautuivat tehtävät, joissa suomenkielinen keskustelu ja kohtaaminen ovat pääosassa.
- Tarjolla tulisi olla **erilaisia vapaaehtoistehtäviä** erilaisina ajankohtina. On hyvä ottaa huomioon myös ne, joille käyvät vain illat ja viikonloput. Tähän ryhmään kuuluvat todennäköisesti myös monet suomalaisista vapaaehtoisista, esimerkiksi päiväaikaan töissä olevat. Kuten muutkin vapaaehtoiset, myös uussuomalaiset motivoituvat vapaaehtoistyöhön, jos **he saavat valita itseään kiinnostavan tehtävän** useista vaihtoehdoista. Jollekulle tärkeintä voi olla esimerkiksi kielen oppiminen, toiselle sosiaalinen vuorovaikutus ja kolmannelle työnsaannin edistäminen vapaaehtoistyön kautta.

- On hyvä selvittää uussuomalaisten osallistujien mahdollisuuksia saada taloudellista **tukea joukkoliikenteen käyttöön**. Monien tulot ovat pienet, ja lippujen hinta saattaa muodostua esteeksi kulkea vapaaehtoistyöpaikkaan.
- **Monikulttuurisia vapaaehtoisryhmiä vastaanottaviksi tahoiksi kannattaa valita** tahoja ja organisaatioita, joilla on mahdollisuus:
  - tarjota **konkreettista toimintaa**, jota 2-4 vapaaehtoista voi tehdä kuukauden ajan.
  - **huomioida positiivisesti**, perehdyttää, tukea ja antaa palautetta vapaaehtoistoimijoille.
  - tarjota **yhteisö**, jossa vuorovaikutustilanteiden syntyminen on luontevaa
- Vapaaehtoistoimintaa koordinoivan tahon työntekijän on suositeltavaa **käydä paikan päällä tapaamassa vapaaehtoisia vastaanottavaa tahoa**. Tapaamisessa vastaanottavan tahon edustajille annetaan tietoa monikulttuurisen vapaaehtoistoiminnan tavoitteista ja toteutuksesta. Samalla selvitetään vastaanottavan tahon kiinnostus ja valmius ottaa vastaan monikulttuurinen vapaaehtoispari tai ryhmä. Tapaamisessa käydään läpi sekä vapaaehtoisten että vastaanottavan tahon oikeudet ja velvollisuudet. Vastaanottavalle taholle tuodaan esiin, että vapaaehtoisten motivaatiota ja sitoutumista toimintaan lisäävät ratkaisevasti heidän kokemansa myönteiset vuorovaikutustilanteet.

3. Hyviä käytäntöjä osallistujien rekrytointiin

- Kokemuksemme mukaan kannattaa **tiedottaa eri tavoin eri kohderyhmille:** suomalaisille ja uussuomalaisille. Syynä tähän ovat kohderyhmien erilaiset motiivit lähteä mukaan monikulttuuriseen vapaaehtoistyöhön sekä jossain määrin erilainen sosiaalisen median, sähköpostin ja kirjallisen tiedotuksen huomiointi ja käyttö.
- **Uussuomalaisille tiedottaessa on hyvä pitää esillä heitä motivoivia asioita:** mahdollisuutta oppia ja käyttää suomen kieltä, tutustua suomalaisiin ja saada työkokemuksen kaltaista kokemusta.
- **Valtaväestölle kannattaa tiedottaa mahdollisuudesta tukea maahanmuuttajan integroitumista,** käyttää omaa vapaaehtoistyössä kertynyttä osaamistaan ja tutustua organisaation/ eri organisaatioiden toimintaan. Vapaaehtoistyörupeaman rajattua aikaa kannattaa korostaa, sillä moni ei välttämättä ole valmis sitoutumaan pidemmäksi aikaa.
- Koska monikulttuurisen vapaaehtoistyön kokeilu on sekä valtaväestölle että uussuomalaisille vielä tuntematon, **on tiedotuksessa tarpeen avata mitä kaikkea kokonaisuus sisältää ja mille aikavälille se sijoittuu.**
- Monille uussuomalaisille kannattaa tiedottaa vapaaehtoistoiminnasta **kasvotusten, suullista tietoa tarjoamalla.** Mahdollisuuksien mukaan asiat voi kertoa eri kielillä. Samalla voi näyttää **valokuvia eri vapaaehtoistyön muodoista.** Kuvat auttavat usein ymmärtämään, mistä on kyse. Koska vapaaehtoistyön käsite on kohderyhmälle usein tuntematon, on suositeltavaa tarjota heille mahdollisuus esittää kysymyksiä ja saada selvennystä askarruttaviin asioihin. Kiinnostuneille kannattaa tarjota mahdollisuus **ilmoittautua välittömästi mukaan kirjoittamalla nimi ja yhteystietonsa paperilistaan.** Mahdollisuus ilmoittautua ko. tilanteessa, eikä esimerkiksi netin kautta myöhemmin madaltaa osallistujien kynnystä tulla mukaan. Monet tulevat mieluummin tilaisuuteen, jonka kouluttajan ovat ennalta tavanneet.
- Kasvokkaisessa tiedotuksessa on hyödyllistä jakaa uussuomalaisille myös **pieni flaijeri,** jossa ovat aloituskurssin perustiedot napakasti ilmaistuina. Alla esimerkki.

Haluatko auttaa muita ja puhua suomea? Haluatko toimia vapaaehtoisena yhdessä suomalaisen kanssa? Monikulttuurinen vapaaehtoistoiminnan kurssi lauantaina 25. maaliskuuta klo 10 - 16 (aamupalaa klo 9.30 alkaen) Kalliolan settlementti, Sturenkatu 11 B. Ilmoittautuminen ja kysymykset: puh. 046 8500 876 vapaaehtoistoiminta@kalliola.fi Tervetuloa!

Toiselle puolelle flaijeria sama englanniksi.

- Jotta harmillisia unohduksia ei tulisi, kannattaa lähettää ilmoittautuneille hyvin yksinkertaisella kielellä kirjoitettu **muistutustekstari** 1-2 päivää ennen kurssia. Kielet voivat olla esim. suomi ja englanti.
- Joillekin uussuomalaisista **tien löytäminen uusiin paikkoihin voi olla haaste**. Jos osallistujarekrytointia tehdään eri paikassa kuin missä vapaaehtoiskurssi järjestetään, on hyvä tarkistaa ihmisiltä, uskovatko he löytävänsä kurssipaikan. Jos vastaukset ovat epäröiviä, voidaan sopia tapaaminen kurssipäivänä esim. tuntia ennen johonkin tuttuun paikkaan, josta osallistujat voidaan saattaa kurssipaikalle.
- Jotta mukaan saadaan tarpeeksi valtaväestöä, **tietoa** monikulttuurisen vapaaehtoistyön aloituskurssista **tulisi levittää laajalle**. Valtaväestölle toimii Suomessa melko hyvin Facebook-tapahtuma. Facebookin tapahtumamainokseen kannattaa kirjoittaa tekstit sekä suomeksi että englanniksi. Tärkeää on tapahtuman levittäminen erilaisiin ryhmiin ja sivuille ja henkilökohtaisesti omille kontakteille, sekä sosiaalisessa mediassa että sähköpostilistoilla. Myös **suullinen mainostaminen tapahtumissa ja tilaisuuksissa yhdistettynä jaettaviin flaijereihin** voi toimia hyvin.
- **Monikulttuurisesta toiminnasta kiinnostuneita suomalaisia** löytyy sähköpostilistoilta ja Facebook-ryhmistä/sivuilta, jotka liittyvät teemoihin kuten monikulttuurisuus, rasminvastaisuus, globaalikasvatus, yhdenvertaisuus, kehitysmaat, maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden tukeminen. Maahanmuuttajatyötä tekevät yhdistykset voivat myös olla kanavia löytää asiasta kiinnostuneita.
- Hyvä idea on etsiä ryhmiä joilla on arkena päiväaikaan mahdollisuus osallistua vapaaehtoistoimintaan. Monikulttuurisen vapaaehtoistyön

kumppaniksi voi pyytää esimerkiksi oppilaitoksia tai sosiaalista ryhmätoimintaa toteuttavia yhteisöjä ja yhdistyksiä.

- **Vapaaehtoistyöstä kiinnostuneita uussuomalaisia saavuttaa** esimerkiksi Luetaan yhdessä -verkoston suomen kielen ryhmistä, kansalais- ja työväenopistojen suomen kielen ryhmistä, kotoutumiskoulutusta tarjoavista oppilaitoksista, ammattikouluun valmentavilta luokilta, vastaanottokeskuksista ja maahanmuuttajien omista yhdistyksistä.

4. Hyviä käytäntöjä vapaaehtoiskurssin aloituspäivään

- Kurssin osallistujista muodostuvaa yhteisöä kannattaa vahvistaa auttamalla **ihmisiä tutustumaan toisiinsa ja tekemällä yhdessä jotakin toiminnallista ja elämyksellistä** päivän aikana. Näin osallistujilla on mahdollisuus kiinnittyä paitsi toimintaan myös siinä mukana oleviin ihmisiin.
- Koska kieli asettaa mahdollisesti suuriakin haasteita osalle osallistujaryhmää, on hyvä puhua yksinkertaisesti sekä **käyttää eleitä ja visuaalista ilmaisua** mahdollisimman paljon. Esimerkiksi jokaisessa power point -esityksen diassa tulee olla havainnollistava kuva. Tekstit voivat olla sekä suomeksi että englanniksi (lukemista helpottaa, jos eri kielet ovat materiaaleissa eri väreillä).
- Kalliolan aloituskurssilla käydään läpi seuraavat asiat: Mitä vapaaehtoistyö Suomessa tarkoittaa? Mitä se ei ole? Keskustellaan teemoista kuten vapaaehtoistyöntekijän oikeudet ja velvollisuudet, ajoissa paikalla oleminen, toimintaan sitoutuminen, esteestä ilmoittaminen, kysyminen, lapsien tai kavereiden tuominen vapaaehtoistyöpaikalle, flirttailu ja oma-aloitteisuus.
- **Kokeneempien vapaaehtoisparien, usein suomalaisten henkilöiden, on hyvä saada tietää selkeästi, mitä heiltä odotetaan ja mitä ei.** Suomalaisen parin rooli on tehdä vapaaehtoistyötä yhdessä parinsa/ryhmänsä kanssa. Jos on tarpeen, hän voi auttaa paria löytämään paikalle, auttaa suomen kielen kanssa ja toimia kulttuuritulkkinä. Hänen tehtävänään ei siis ole toimia uussuomalaisen vapaaehtoisen esihenkilönä. Jos oma pari ei tule paikalle eikä ilmoita esteestä, on toisen hyvä tiedottaa siitä heti organisaatioon.

- **Kulttuurierojen aiheuttamat väärinkäsitykset** ja mielipaha ovat niin yleisiä, että niiden käsittely on aloituskurssilla tärkeää. Yksi tapa tehdä se sensitiivisesti on esittää **foorumiteatteriesitys**. Foorumiteatteri on noin 5 minuutin mininäytelmä/kohtaus, jonka rooleissa sekä uussuomalainen että valtaväestöön kuuluva henkilö tekevät erilaisia, tyypillisesti kulttuuriin liittyviä ”mokia”. Yleisön tehtävä on miettiä yhdessä, mitä kumpikin osapuoli voisi tehdä toisin, jotta tilanne sujuisi paremmin. Kehitysehdotukset kerätään esityksen jälkeen ryhmiltä fläpille, jonka jälkeen joko osallistujat yleisöstä tai alkuperäiset näyttelijät näyttelevät kohtauksen uudelleen muutosehdotusten mukaisesti, mahdollisimman realistisesti. Tilannetta voidaan tämän jälkeenkin vielä kehittää ja toistaa. (Foorumiteatterin käsikirjoitus liitteenä).
- Osallistujille **tarjolla olevat vapaaehtoistyötehtävät esitellään** kurssilla mahdollisimman kattavasti. Erinomaista on, jos paikalla on vastaanottajatahon edustajia kertomassa vapaaehtoistehtävistä. Tietoa annetaan kuvin, puheella ja tekstillä sekä esimerkiksi kaikille osallistujille jaettavalla selkeällä **taulukkomuotoisella listalla** (mikä työ, missä, milloin, kontaktihenkilö).
- Aloituskurssilla osallistujat valitsevat 2-3 itseä eniten kiinnostavaa vapaaehtoistyöpaikkaa kirjoittamalla nimensä tarralappuihin ja laittamalla ne tilan seinällä olevaan **kuvalliseen seinäposteriin** joka edustaa kyseistä tehtävää. Eri puolille tilaa ripustettujen seinäposterien avulla osallistujilla on myös mahdollisuus nähdä minne muut laittavat lappujaan, ja halutessaan **vaikuttaa siihen, keistä oma ryhmä muodostuu**.
- Kahden koulutuspäivän välillä vapaaehtoistyön **koordinaattorit rakentavat osallistujien esittämien toiveiden pohjalta parit ja ryhmät**. Toisessa koulutuspäivässä osallistujat saavat tietää keiden kanssa tulevat työtä tekemään, ja he saavat yhteystiedot vapaaehtoispaikkaansa ja sen kontaktihenkilöön. Tärkeää on vielä kertoa tilanteista, jolloin vapaaehtoisten kannattaa olla yhteydessä vapaaehtoistoimintaa koordinoiviin työntekijöihin.
- Ryhmien ja parien muodostamisen jälkeen koulutuksessa on hyvä varata aikaa **tutustumiseen ja valmistautumiseen vapaaehtoistyöhön**. Valmistautumista ja ryhmäytymistä voi edistää antamalla pareille erilaisia tutustumistehtäviä, ja esimerkiksi kirjoittamalla ryhmissä ylös kyseisessä vapaaehtoistyössä tarvittavia

sanoja ja lauseita. Tulevia vapaaehtoistyökavereita hitsaa tehokkaasti yhteen pienen luovan tehtävän tekeminen, esimerkiksi pieni esitys tulevasta tehtävästä.

5. Hyviä käytäntöjä vapaaehtoistyön toteutukseen

- Monikulttuurisessa vapaaehtoistyökokeilussa muodostetaan **pieniä ryhmiä tai pareja** joissa uussuomalaiset ja suomalaiset toimivat yhdessä. Pienryhmä, jossa on esimerkiksi 2-4 uussuomalaista ja 1-2 suomalaista on hyvän kokoinen. Tällöin mahdolliset poissaolot häiritsevät toimintaa vähemmän. Samalla uussuomalaisilla on luonnollinen vertaisryhmä mukana.
- Kokeiluun osallistuneet suomalaiset vapaaehtoiset ovat ehdottaneet myös suurempia **vapaaehtoisten rinkejä**. Suomalaisia tukihenkilöitä olisi 3-4 ja uussuomalaisia esimerkiksi 4-6. Silloin toiminnan sujuminen ei olisi kiinni yhdestä suomalaisesta, vaan he voisivat mennä vapaaehtoistyöhön vuorotellen. Näin uussuomalaiset voisivat tehdä enemmän vapaaehtoistyötä ilman että suomalaiset tukihenkilöt joutuvat liian rasitetuiksi. Ryhmä sopisi menoistaan itsenäisesti yhdessä.
- **Jos samaa vapaaehtoistyötä tekee alusta asti useita uussuomalaisia, saavat he toisistaan tukea**, jos suomalainen vapaaehtoinen jää jossain vaiheessa pois. Vapaaehtoistyön jatkaminen voi silloin olla mahdollista uussuomalaisten välisen vertaistuen voimin, kun sisäänajo tehtävään on tapahtunut suomalaisen vapaaehtoisen tuella. Pienryhmä onkin pareja kestävämpi toiminnan muoto.
- Jos uussuomalainen vapaaehtoinen on jostain syystä menossa vapaaehtoistyöpaikkaan yksin ilman suomalaista paria, on hyvä **lähettää muistutustekstiviesti päivää ennen** ja rohkaista olemaan yhteydessä, jos jokin asia mietityttää. Kaikkien viestien on hyvä olla mahdollisimman yksinkertaista kieltä.
- Monikulttuurisen vapaaehtoistyökokeilun ensimmäisellä kierroksella kävi ilmi, että **suomalaisten vapaaehtoisten kuormitus saattaa olla suurempaa, kuin vapaaehtoistoiminnassa yleisesti**. Syynä on heidän kokemansa vastuuasema, jos esimerkiksi

- a) uussuomalainen pari tarvitsee paljon tukea, tulkkausapua ja huomiota
- b) uussuomalaiselle tulee ilmoittamattomia poissaoloja
- c) vapaaehtoistyöpaikan tarjoama tuki on vähäistä

Suosittelavaa on, **että organisaation työntekijä on yhteydessä suomalaisiin pareihin parin viikon jälkeen** vapaaehtoistyön aloituksesta, kyselee miten heillä menee, ja tarvitaanko tukea. Tällainen juttutuokio voi olla ratkaiseva potku, joka auttaa toimimaan hyvillä mielin, tai tarttumaan epäkohtiin.

- Yksi lähestymistapa monikulttuuriseen vapaaehtoistyöhön on tehdä sitä **yhteistyöyhdistysten kanssa**, joilla on sitoutuneita vapaaehtoisia, jotka ovat valmiita ottamaan uussuomalaisia pareikseen. Käytännössä siis kurssitettaisiin esimerkiksi jo olemassa olevia vanhusten ulkoiluttajia tai jumppaseuran vapaaehtoisia ottamaan maahanmuuttajia mukaan siihen vapaaehtoistyöhön, jonka he tuntevat hyvin ja johon he pystyvät helposti integroimaan muita. Vapaaehtoistyö voisi silloinkin olla aluksi määräaikainen kokeilu, mutta toimintaan mukaan jääminen voisi olla helpompaa, kun suomalainen pari todennäköisesti pysyy toiminnassa.

6. Hyviä käytäntöjä vapaaehtoistoiminnan jatkamiseen

- Kuukauden pituisen tutustumisjakson päätteeksi pidetään muutaman tunnin **päätöstapaaminen**, jossa puretaan kokemuksia tehdystä vapaaehtoistoiminnasta. Monia osallistujia kiinnostaa, miten muiden vapaaehtoistyörupeama on mennyt. Samalla he saavat tietoa muista vapaaehtoistehtävistä ja -paikoista ja voivat halutessaan vaihtaa toiseen tehtävään. Tieto lopputapaamisesta saattaa myös motivoida jatkamaan vapaaehtoistoimintaa ainakin siihen asti.
- Päätöstapaamisessa voi esimerkiksi kiertää lista, jossa on organisaation työntekijöille sopivia palaveriajankohtia. **Ne osallistujat, jotka haluavat jatkaa vapaaehtoistoimintaa, varaavat listasta ajan**, jolloin he voivat keskustella jatkosta työntekijän kanssa. Palaverissa keskustellaan kertyneestä kokemuksesta ja mietitään jatkuuko vapaaehtoistyö samassa vaiko uudessa paikassa ja kenen kanssa.

- **Tietoa organisaation vapaaehtoisten toiminnanohjaus- ja virkistysilloista on hyvä toimittaa erikseen uussuomalaisille.** Organisaation keskeisiä Facebook yms. sivuja on hyvä pitää päätöstapaamisessa esillä, ja ottaa koulutuksesta hetki yhteistä aikaa jolloin ihmiset voivat liittyä niihin. Läheskään kaikki eivät kuitenkaan seuraa aktiivisesti Facebookia tai omista sähköpostitiliä. Yksi tapa pitää yhteyttä on **WhatsApp**. Sen kautta voi laittaa kutsut yksinkertaisella suomella ja englannilla. WhatsApp on monien uussuomalaisten käyttämä palvelu myös edullisuutensa vuoksi.

Lähteet

Feher, Agoston & Lavonen, Emma 2016. Pair-Effect Project. Metropolia University of Applied Sciences.

Ikonen, Anne-Maria 2014. Social Inclusion through Associations and Voluntary Organizations. Experiences from Refugees in Kristianstad & Helsingborg. Malmö University.

Kriikkula, Minna & Saarinen Janiika 2015. Minähän voisin... Maahanmuuttaja vapaaehtoistoimijana. Sosiaalialan koulutusohjelma. Sosiaalipalvelutyö. Turun ammattikorkeakoulu.

Liitteet

1. Foorumiteatterinäytelmä: Vapaaehtoinen aina valmiina?

Liite 1

Foorumiteatterin käsikirjoitus

Vapaaehtoinen aina valmiina?

Kolmen henkilön mininäytelmä, kesto n. 5 min. Näytelmän purkua ohjaa fasilitaattori. Esitys näytetään kerran kokonaisuudessaan, jonka jälkeen katsojat esittävät parannusehdotuksia tarinan henkilöiden toimintaan. Korjausehdotukset kerätään fläpille ja kerrotaan näyttelijöille. Kohtaukset näytellään uudestaan niin että korjausehdotukset otetaan huomioon. Jos yleisössä on aktiivisia ihmisiä, voivat he myös tulla korvaamaan toista näyttelijää.

Henkilöt

Kabir – vapaaehtoinen
Satu – yhdistyksen X työntekijä
Kabirin kaveri, joka tuo vauvan (fasilitaattori voi esittää)

Näyttelijät esittäytyvät roolinimillään. Fasilitaattori kertoo lyhyesti tilanteen jossa kohtaus tapahtuu: Maailma kylässä -festivaalilla yhdistyksen X esittelypisteellä. Näyttelijöillä on roolimerkit (lakki, huivi yms.), jotka siirretään myöhemmin henkilölle, joka korvaa näyttelijän.

Esitys alkaa, merkinä esim. kellon soitto.

Satu seisoo ärtyneenä esittelypöydän takana kelloa ja ympäristöä vilkuillen.

SATU

No, missä se oikein on? Puoli tuntia myöhässä!.

KABIR *(tulee)*

Hei Satu. Tosi kiva nähdä!

SATU *(jäätävästi)*

Ai NYTKÖ sä tulet?

KABIR *(lämpimästi)*

Joo. Mitä sinulle kuuluu? Onko perheellä kaikki hyvin? Oletteko olleet terveitä?

SATU

Sun piti tulla puoli tuntia sitten! Kato nyt, täällä on tosi paljon ihmisiä! Sua tarvitaan täällä.

KABIR

Joo, tulin nyt. Olin hammaslääkärissä. Multa paikattiin hammas. Voi että, se oli niin kipeä! Tiedätkö viime yönä minä en nukkunut ollenkaan!

SATU

Jaaha.

KABIR *(epävarmana, ymmällään)*

Niin.. Mutta nyt sä voit mennä, jos haluat. Tuolla soitetaan tosi hyvää musiikkia. Hyvä konsertti!

SATU

Kuules. Tuli muutos aikatauluun. Aikaisemmin puhuttiin, että sä olet tässä kaksi tuntia. Mutta sun vuoro onkin nyt kolme tuntia.

KABIR *(yllättyneenä)*

Ahaa. Mulla on kyllä tapaaminen täällä neljältä... Ja mitä jos mun pitää käydä vessassa?

SATU

No hyvin se menee! Mutta muista, et saa mennä minnekään pois! Pöytää EI SAA jättää yksin. Katso, tässä on meidän kassa, ja siellä on jo ainakin 300 euroa *(näyttää)*. No niin, mä lähdenkin tästä. *(ottaa askeleita poispäin)*

KABIR

Hei! Odota! Mitä kaikkea tässä pöydällä on. Mitä mun siis pitää tehdä?

Satu tulee takaisin, puhuu epäselvästi ja nopeasti, osoittelee epämääräisesti materiaaleja, Kabir seuraa häkeltyneenä

SATU

No tässä on nää...eli kerhot, ja noi ja vanhukset, nuoret ja...no niitä on tosi paljon tässä. Ja sitten nää kirjat on 15 euroa, noi on 10, 8, 4 euroa. Nää on alennuksessa 20 prosenttia ja 10 prosenttia. Korujen myynti tänne ja sit tähän niitä nimiä. Ymmärsitkö?

KABIR *(ihan pihalla)*

Ehh...en tiedä.

SATU

Hyvin se menee!

Satu lähtee pois

KABIR

Hei. Nähdään sitten..

Kabir alkaa hetken päästä selata puhelimestaan Instagram-kuvia ja hihitellä niille. Kohta puhelin soi.

KABIR

Hei! Kiitos ihan hyvin. Mä olen täällä festivaalilla. Teltassa. Tiedätkö, tässä pöydän kassalippaassa on ainakin 300 euroa rahaa! Ai säkin olet täällä... No mitä? Että pieni Anna tulisi tänne? Kuinka vanha hän on nyt? 7 kuukautta. Joo sopii. Tuo hänet tänne. Mä olen tässä oven lähellä. Nähdään pian!

Kaveri tuo vauvan, Kabir tervehtii häntä ja ottaa vauvan syliinsä.

KABIR

Hei! Kiva nähdä! Ja hei pikku-Anna! Nähdään sitten tunnin päästä!

Kaveri lähtee. Kabir jää katselemaan ja heijaamaan lasta omissa maailmoissaan.

Esitys päättyy.

Fasilitaattori: Siinä näimme yhden tilanteen vapaaehtoistoiminnasta. Nyt haluaisin kuulla mitä te ajattelette tästä äsken näkemästäne. Oliko siinä kaikki hyvin? Oliko jotain ongelmia? Mitä? Mitä henkilöt olisivat voineet tehdä toisin? Antakaa käytännöllisiä ehdotuksia? Mitä hänen olisi pitänyt sanoa?

Pienet ryhmät miettivät kukin joko Satua tai Kabiria: Mitä konkreettista hän olisi voinut tehdä paremmin. Ideat kerätään fläpille. Jos joku osallistuja on aktiivinen tai hänen on vaikea selittää ideaansa, ehdottaa fasilitaattori että hän tulisi korvaamaan toista näyttelijää ja pyrkisi ratkaisemaan asiaa itse. Vastanäyttelijä reagoi mahdollisimman realistisesti vuorovaikutustilanteen muutoksiin.

Kohtaus esitetään uudestaan korjausehdotusten kera. Näyttelijöiltä kysytään miltä vastanäyttelijän käytös nyt tuntui.

Lopuksi kysytään yleisöltä onko heillä lisää ehdotuksia. Voidaan käydä myös yleistä keskustelua esityksen herättämistä ajatuksista.